

بسم الله الرحمن الرحيم

درس نامه سطح 2

موضوع: نیاز به دین

تهیه شده در موسسه یاران سبز موعود (عج الله تعالی فرجه الشریف)

اهداف: در این درس دانش آموزان با موضوع نیاز به دین در قالب نیاز به یک نرم افزار رایانه‌ای که نسخه‌ای جامع و همیشگی برای انسان و نیازهای اوست، آشنا شده و پاسخ بسیاری از شبهات رایج را دریافت خواهند داشت.

اشاره

امروزه شرکت‌های مختلف رایانه‌ای، می‌کوشند تا جدیدترین و جامع‌ترین نرم افزار و برنامه‌های خود را به بازار عرضه کرده و با جلب توجه کاربران، به سودهای سرشار دست یابند؛ اما تاکنون نرم افزاری که بتواند برنامه‌های زندگی انسان را از قبل از پیدایش تا بی‌نهایت هستی، پیش بینی و طراحی کرده و به میلیاردها انسان نیازمند ارائه کند، تهیه نشده و نخواهد شد. شاید از این ادعا کمی شگفت زده شوید، ولی چنانچه تا پایان این درس همراه ما باشید، پاسخ‌های شایسته و قانع کننده‌ای را دریافت خواهید کرد.

نرم افزاری شگرف!

قصد داریم نرم افزاری را به شما معرفی کنیم که ویژگی‌های منحصر به فردی دارد؛ نرم افزاری که مدعی است جامع‌ترین و کامل‌ترین برنامه‌های مورد نیاز یک انسان را داراست و از خصوصیات عجیب زیر برخوردار است:

1. برنامه نویسی آن یک انسان شناس ماهر و آگاه به تمامی نیازهای اوست؛
2. پاسخ گوی تمامی پرسش‌های اساسی زندگی است؛
3. برای همیشه انسان برنامه ریزی کرده است؛
4. تاکنون افراد بسیار زیادی از آن استفاده کرده و به نتایج سودمندی رسیده‌اند؛
5. به صورت هدیه از سوی برنامه نویسی به کاربران داده شده و هیچ سودی نصیب برنامه نویسی نخواهد شد؛
6. و جالب‌تر از همه این‌که به صورت خودکار اجرا شده و نیز اجرای آن بسیار لذت بخش است.

آیا این همه تبلیغات واقعیت دارد؟

شاید به نظر برسد که این تبلیغات فریبنده است، ولی با کمی تأمل در خود برنامه می‌توانیم به درست بودن آن مطمئن‌تر شویم؛ زیرا اولاً تهیه آن آسان و رایگان بوده و ثانياً معرف آن تعدادی از بهترین و امین‌ترین انسان‌های این کره خاکی‌اند که خود از موفق‌ترین نتایج این برنامه بوده‌اند.

نام نرم افزار چیست؟

با این همه تبلیغ که از نرم افزار شده، شاید مایل باشید با نام آن آشنا شوید. پس نگاهی به کتاب راهنما می‌اندازیم تا با نام آن آشنا شویم. جالب است بدانید برنامه نویس ماهر این نسخه، ضمن بیان نام آن، از همه کاربران دعوت کرده تا از نام آن بهره‌مند شوند. البته آگاهی از این پیام، نیازمند اندکی دقت در واژه‌ها و ترجمه آن است.

فَاقم وجهك للدين حنيفا

فطرت الله التي فطر الناس عليها

.....

ذلک الدين القيم و لكن

اکثر الناس لا يعلمون

حنیفا: گرایش تمام به حق

فَطَّرَ: آفرید

کاربر محترم! نرم افزار معرفی شده برنامه‌ای است از سوی آفریدگار من و تو، فقط و فقط برای رهایی مان از بیم موج و گرداب‌های زندگی و رسیدن به ساحل نجات و نیک بختی و برای بی‌نهایت من و تو طراحی و عرضه شده است. این نرم افزار، تنها برنامه‌ای است که پس از گذشت سالیان طولانی از ارائه آن، نه تنها کهنه نشده، بلکه هر روز تازه‌تر و پویاتر از گذشته، افراد زیادی

را به سوی خود جلب کرده و به عنوان موفق‌ترین و پرتطرفدارترین برنامه شناخته شده است؛
برنامه ای به نام «دین».

و شاید فرصت اندک باشد، این نه جای درنگ است، شتاب باید کرد!

فاقم وجهک للدين القيم	پس به سوی این دین پایدار روی بیاور
من قبل ان یاتی	پیش از آن که روزی از جانب خدا فرا رسد
یوم لامرء له من الله	که بازگشت ناپذیر باشد
یومئذ یصدّعون ^۱	و در آن روز مردم دسته دسته می‌شوند.

این همه تاکید، آن هم از سوی کسی که نه سودی می‌برد و نه نیازی به دیگران دارد، برای چیست؟

(این جمله در تصویر مناسبی قرار گیرد)

برای آشنایی بیشتر با برنامه دین، خوب است به آثار سازنده دیگر آن توجه کنیم:

1. آرامش آفرین

ژرفای دل انسان نیاز به آرامش و اطمینانی عمیق دارد و نگرانی‌ها باید همچون امواج سطحی و زودگذر باشند. یکی از آثار دین برخوردار شدن از آرامش روانی است، نیازی که انسان‌های بی‌شماری در زندگی صنعتی نوین، سخت تشنه‌اند. روان‌شناسان نیز، امروزه با تایید بر نقش دین

^۱ روم: 43

در زندگی و ضرورت آن، انسان‌ها را به دین‌داری و بهره‌مندی از آن تشویق می‌کنند؟^۲ در قرآن، کتاب زیبای زندگی، به این اثر سازنده توجه شده و مژده امنیت روانی در سایه دین داده شده است.

یک پیشنهاد

با مراجعه به آیه 82 سوره انعام، آیه مورد نظر را یافته و با يك طرح زیبا، آن را در

2. پاسخ‌گوی تنهایی

احساس تنهایی، احساس رنج‌آوری است که روان انسان را می‌آزارد و جان او را می‌فرساید. روح بی‌نهایت جوی انسان را، مادیات و انسان‌های خاکی نشین نمی‌توانند پاسخ‌گو باشند، ولی دین با طرح مساله خدا، پاسخ‌گوی تنهایی و بدغدغه‌های وجودی انسان است. تنها خداست که می‌تواند تشنگی روح آدمی را که از بی‌تفاهمی‌ها و جدایی‌ها نالان است، سیراب سازد و غم و اندوه تنهایی را بزدايد.^۳

انسان خدایی، نیایشی این گونه دارد که:

خدای من!
چه به دست آورد آن‌که
تو را از دست داد و چه
را گم کرد آن کس که تو
را یافت؟
(دعای عرفه)

و نیک می‌داند که این دوستی، دو طرفه است؛ چه این‌که حضرت دو

² عبدالله نصری، انتظار بشر از دین، ص 16؛ ویلیام جیمز، دین و روان، ص 178.

³ همان، ص 17.

ای داوود! به اهل زمین این پیام را برسان که
من دوست کسی هستم که دوستم بدارد؛ و همنشین
کسی گردم که با من مجالست ورزد؛ و همدم کسی
خواهم بود که با یاد من انسی دارد؛ و همراه
کسی که همراهی‌ام کند.

بحار الانوار، ج 70، ص 26، ح 28

ای مهر تو در دل‌ها، وی مُهر تو بر لب‌ها
وی شور تو در سرها، وی سرّ تو در جان‌ها⁴

3. معنا بخش زندگی

زندگی برای چه؟ چگونه؟ و سرانجام چه خواهد شد؟

از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود
به کجا می‌روم آخر نمایم وطنم؟

این سوال بسیاری از انسان‌هاست. برخی در سایه دین به پاسخ آن می‌رسند و می‌گویند: از سوی
خدا آمده‌ایم، برای کامل شدن و به سوی او باز خواهیم گشت.⁴

و آنان که با گریز از دین، به ورطه نیست‌انگاری می‌افتند، خود را بیهوده و تهی از هر هدفی
می‌انگارند و بسان خسی افتاده در دریای خروشان و امواج سهمگین زندگی می‌بینند.
و این راز بسیاری از خودکشی‌های جهان متمدن امروز است!

جاده با مقصد معنا پیدا می‌کند

مسافر با رسیدن

زندگی جاده است و ما مسافران آن،

مقصدمان کجاست؟!
به آنان را
در سایه

4 . سعدی شیرازی

آموزه‌های دینی، می‌داند که مرگ پایان راه نیست بلکه آغازی است بر یک بی‌نهایت. انسان نمی‌میرد که نابود شود؛ بلکه می‌میرد تا نتیجه انتخاب‌های خود را ببیند.

5. قانون‌گزار موفق

انسان، این موجود اجتماعی، ناگزیر از تدوین مجموعه‌ای است که زندگی مسالمت آمیز و لذت بخش وی را تضمین کند، و دین، با آموزه‌های آسمانی‌اش و با دستورات آفریدگار انسان‌ها، بهترین قانون‌ها را ارائه می‌کند. خداوند، بسان طبیبی مهربان است که پیشگیری و درمان، هر دو را به آفریده‌هایش یاد داده است. به کمک شما به ترجمه این سخن نورانی می‌پردازیم:

ای بندگان خدا! شما به‌سان بیمارانی

یا عباد الله! انتم کالمرضى

و ربّ العالمین کالطیب

فصلاح المرضی فیما یعلمه الطیب

و تدبیره به، لا فیما یشتهیه المریض

و یقترحه، الا فسلّموا الله امره

تکونوا من الفائزین⁵

یقترحه: می‌پسندد

مرضى: بیماران

و همان گونه که یک پزشک مهربان، به پرهیزهای شخصی توصیه می‌کند، در مسایل عمومی نیز اظهار نظر کرده و مثلاً از ورود به مکان‌های آلوده و ... سفارش می‌کند. یک قانون‌گزار، که آگاه‌ترین افراد به آفریده‌هاست و خود نفعی از آن نمی‌برد، با توجه به تمام نکات لازم، دستورات فردی و اجتماعی افراد را تدوین می‌کند. مسایلی که در احکام گفته می‌شود، همگی برگرفته از دستورات و حیانی است.

⁵. میزان الحکمه، ج4، واژه تسلیم.

با مراجعه به آیه 24 سوره انفال، یکی دیگر از فایده‌های دین را بیان کنید.

آیا عقل بشری توانایی برنامه‌ریزی برای خود را ندارد؟

اندیشه انسان، توانایی‌های بسیاری دارد، اما چون ورای ماده و طبیعت را نمی‌تواند ببیند، لذا اندیشه‌های آن، ناقص خواهد بود؛ چه این‌که فرضیه‌های اندیشمندان، هر از چند گاهی، با فرضیه‌های دیگر تضاد پیدا کرده و در این میان محصولی جز انسان به بن بست رسیده در دنیای مدرن نخواهد داشت. استاد شهید مرتضی مطهری در این باره می‌فرمایند:

«تا عصر حاضر، هیچ فیلسوف و دانشمندی مدعی شناخت انسان و نیازهای فطری او نشده است و هر روز که قافله علم و فلسفه به پیش می‌تازد، بر مجهولات انسان در این زمینه افزوده می‌شود و لذا در تعریف انسان او را «موجودی ناشناخته» می‌نامند. از این رو، حکمت و لطف الهی اقتضا می‌کند که انسان را در این راه، بی‌رهنما نگذارد و با فرستادن پیامبران هادی انسان گردد».⁶

درخت هر قدر بزرگتر شود، برای جذب نور
برگ‌های خود را بیش‌تر نشان می‌دهد،
انسان می‌تواند مثل درخت باشد؛
هر چه عاقل‌تر، تشنه‌تر برای بهره‌مندی از وحی و نشانه‌های الهی!

انتخابی آزاد و آگاهانه

پذیرش دین، امری آزادانه است و باید بر اساس تحقیق و جست‌وجوی افراد صورت گیرد و خود پیامبر بزرگ اسلام نیز بر عنصر بصیرت و آگاهی در دعوت خود و همراهان تأکید دارند.⁷ بر این اساس، برخی به نسخه‌های دیگری که از روشنایی دین بی‌بهره‌اند، روی آورده و با فریفته شدن به ظواهر پر رزق و برق آن، دنیا و آخرت خود را تباه می‌سازند.

⁶ اندیشه مطهر، ص 65.

⁷ یوسف: 108.

از گوشه‌ای برون آي اي کوکب هدایت
زنهار از این بیابان وین راه بی‌نهایت
حافظ شیرازی

در این شب سیاهم، گم‌گشت راه مقصود
از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود

اندیشه‌ای دوباره

با وجود عقل، چه نیازی به دین و برنامه‌های آن وجود دارد؟
دین چگونه هراس از مرگ را برطرف می‌کند؟
آیا ایمان، امنیت روانی را به دنبال دارد؟ چگونه؟
راز پایان دادن به زندگی و افزایش میزان خودکشی چیست؟
به نظر شما، آیا عاقلانه است که به بهانه فرار از مسئولیت دینداری، از منافع آن بی‌بهره ماند؟

آن چه گفته شد...

در این درس بیان شد که انسان نیازمند برنامه‌ای جامع و کامل برای زندگی است؛ به گونه‌ای که پاسخ‌گوی تمامی نیازهای این جهانی او بوده و ترسیم‌کننده جاده رستگاری همیشگی او باشد.

پیشنهاد می‌شود در این قسمت، آثار برشمرده شده
برای دین در طرح لوح فشرده درج شود.

مؤسسه علمی فرهنگی یاران دولت سبز عجل الله تعالى فرجه الشريف

معاونت پژوهش

به کوشش حجت الاسلام والمسلمین ابراهیم اخوی

گروه علم فرهنگی یاران سبز موعود (عج)

راهنمای مبلغ

نرم افزار رستگاری
بخش اول: سازماندهی فعالیت‌های یادگیری

1. هدف

الف) دانش و اطلاعات

1. آشنایی با حقیقت دین

2. آشنایی با آثار سودمند دین

1. ب) گرایش و عواطف

توجه به ضرورت تقویت شناخت دینی و تلاش در قرار گرفتن در مسیر دینداری

ج) مهارت و عمل

1. نگرشی دوباره به دین

2. تلاش برای ژرف نگری در دین

3. توانایی تحقیق در آیات

4. احساس نیاز به دین به صورت جزمی

2. ارتباط با درس قبل

در درس قبل به گوشه‌ای از آثار ایمان اشاره شده و آمادگی برای فراگیری اطلاعات بیشتر در این زمینه فراهم گردیده است.

3. محورهای اصلی

1. انسان‌ها نیازمند برنامه‌ای جامع هستند.

2. برنامه جامعه را فقط کسی می‌تواند طراحی کند که آگاهی کامل به نیازهای انسان و روحیات او دارد.

3. ماهرترین انسان شناس، پروردگار اوست.

4. در برنامه ارائه شدن از سوی پروردگار، تمامی نیازهای انسان در نظر گرفته شده و برای همه آنها طرحی ارائه شده است.

5. دین دارای آثار سازنده فراوان است که غفلت از آن موجب زیان ابدی است.

4. شرح مختصر درس

در این درس، تلاش می‌شود تا با تشبیه دین به یک نرم‌افزار رایانه‌ای جذاب، به معرفی دین، ضرورت آن و آثار سازنده آن پرداخته شود.

در ضمن درس، پیش‌بینی‌های لازم برای ایجاد سوال از سوی دانش‌آموزان و دادن پاسخ مناسب از سوی مربی شده است.

5. مراحل تدریس

اول - طرح سؤال

این مرحله به قصد آشنایی با اطلاعات دانش‌آموزان و کمک گرفتن از دانسته‌های آنان برای ارائه اطلاعات جدید و به صورت ایجاد فضای تضارب اندیشه‌ها با طرح چند سؤال انجام می‌گیرد.

دوم - توضیح مقدمه

مقدمه درس می‌تواند با آوردن یک لوح فشرده حاوی متن کامل قرآن و نشان دادن آن به دانش‌آموزان جهت کنجکاوی نمودنشان آغاز گردد. سپس مربی با توجه به سیر درس به ارائه توضیح می‌پردازد.

سوم - انتخاب شیوه تدریس مناسب

شیوه ایجاد سوال و ابهام جهت همراهی دانش‌آموزان و تشویق آنان به پاسخ‌گویی مناسب است.

6. تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی

دانش‌آموزان می‌توانند با تشکیل گروه‌های کوچک، تحقیقی در باره حقیقت دین، آثار دین، دینداری در دنیای امروز و موضوعات جالب دیگر انجام داده و نتایج آن را به صورت کنفرانس در کلاس ارائه دهند و به قسمتی از نمره نهایی درس، دست یابند.

7. ارزشیابی

1. یافتن موارد پیشنهاد شده در درس.

2. پرسش و پاسخ‌های غیر رسمی و به صورت آبی.

3. پاسخ به سوالات پایان درس.

بخش دوم: دانستنی‌های ضروری

1. مبانی و مستندات

دین، نسخه‌ای است که از سوی آفریدگار حکیم به عنوان برنامه سعادت انسان‌ها نازل شده و در طول تاریخ، همراه با تکامل فکری بشر، تحول یافته تا به آخرین و کامل‌ترین نسخه خود یعنی دین اسلام رسیده است. در تدریس درس نیاز به دین، ممکن است برخی از شبهات از سوی دانش‌آموزان مطرح گردد که پاسخ اجمالی آن ذکر می‌گردد:

1. دین، مخالف پیشرفت:

دین، نه تنها مخالفتی با پیشرفت و تحول انسان‌ها ندارد، بلکه مشوق نیز هست. ما در آغاز هر سال و در دعا‌های هر روز ماه مبارک رمضان، از خداوند تحول را می‌خواهیم و دین به ما آموخته که اگر دو روزمان یکسان باشد، زیان دیده‌ایم. ولی دین هر گونه دگرگونی را که در قالب مد و امروزی شدن مطرح می‌شود، پیشرفت نمی‌داند.

2. دین، آثار نسیه‌ای دارد:

با دقت در آثار دین درمی‌یابیم که آثار دین، نقد است نه نسیه؛ مانند آرامشی که دینداران از آن برخوردار می‌شوند یا لذت با خدا بودن و سایر آثار. در یک جمله می‌توان گفت که انسان‌ها با عمل به دستورات دینی، هر روز کامل‌تر و بهتر می‌شوند.

3. دین و عقب ماندگی جامعه دیندار:

علل پیشرفت جوامع غیر دینی، عدم پایبندی به دین نیست، بلکه عوامل دیگری چون تلاش‌های منظم، بهره‌مندی بهینه از شرایط و امکانات و نیز استثمار کشورهای فقیر نقش داشته است. همچنین، جامعه دینداران به درجات ایمانی که کسب می‌کنند، می‌توانند موفق‌تر باشند.

4. دین، مخالف شادی:

دین مخالف شادی نیست بلکه به آن به عنوان یک نیاز اصلی و فطری می‌نگرد. دوستان خدا، در پرتو تعالیم دینی، شادترین مردمانند تا آنجا که قرآن کریم در وصفشان می‌فرماید: «الان اولیاء الله لاخوف علیهم ولا هم یحزنون»⁸. اما با شادی‌هایی که مغایر شأن انسانی و عامل نابودی تدریجی انسان است مخالف بوده و با صدور حکم حرمت از آن منع می‌کند.

5. علل گریز از دین:

الف) عوامل روانی مانند میل به بی‌بند و باری، تن‌پروری و گریز از مسئولیت.

⁸ یونس: 62.

ب) عوامل اجتماعی مانند تفاوت قائل نشدن بین دین و دیندار، عملکرد بد برخی از دینداران و متصدیان امور دینی و

ج) عوامل فکری مانند وجود شبهات فکری و پاسخ نیافتن برای آنها.
د) عوامل اخلاقی مانند آلودگی‌های اخلاقی و تمایل به لذت‌های حرام و....

2. شرح و توضیح نکته‌ها

1. دین، هماهنگ با نیازهای فیزیکی و روانی انسان‌ها.

2. دین، موجب خوب زیستن.

3. نقش آگاهی در پذیرش دین.

4. دین، مایه پیشرفت.

5. دین، مایه شادی حقیقی:

3. محتوای کمک آموزشی

الف) آیات

الا بذكر الله تطمئن القلوب (رعد: 28)

فاما الذين امنوا و واعتصموا به فسيدخلهم في رحمة منه و فضل و يهديهم اليه صراطا مستقيما (نساء: 175)

قل لله المشرق و المغرب يهدي من يشاء الي صراط مستقيم (بقره: 142)

و من يؤمن بالله يهد قلبه (تغابن: 11)

و ان الله لهاد الذين امنوا الي صراط المستقيم (حج: 54)

ب) روایات

الدین نور (میزان الحکمه / واژه دین)

ثمره الدین قوة اليقين (تصنيف غررالحکم / ص 68)

الدین يعصم (نهج البلاغه / دشتی / خ 198)

ج) آثار دین از نگاه خواجه نصیر الدین طوسی

1. از بین بردن نگرانی

2. شناساندن اشیا سودمند و زیان آور به انسان

3. حفظ نوع انسانی

4. تربیت و تکمیل انسان‌ها، فراخور استعداد آنها.

5. آموزش صنایع و فنونی که بر بشر پوشیده است: مانند کشتی سازی به نوح.

6. تعلیم اخلاق و سیاسات.
7. بیان سزا و جزای اعمال.
8. همبستگی اجتماعی.
9. معنا بخشی به زندگی.
10. راهنمایی به زندگی با آرامش.
11. پاسخ به احساس تنهایی.
12. شکوفایی تمدن‌ها.⁹

4. منابع

1. «انتظار بشر از دین»، آیت الله سبحانی، کانون گفتمان دینی.
2. آموزش عقائد، آیت الله مصباح یزدی.
3. انتظار بشر از دین، آیت الله جوادی آملی.
4. انتظار بشر از دین، عبدالله نصری.
5. اندیشه مطهر، مرکز تحقیقات سپاه.
6. بر درگاه دوست، آیت الله مصباح یزدی.
7. تصنیف غررالحکم و درر الکلم، آمدی.
8. لوح فشرده «پرسمان»، نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها.
9. میزان الحکمه، محمد محمدی ری شهری.
10. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی.

مؤسسه علمی فرهنگی یاران سبز موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف

معاونت پژوهش

به کوشش حجت الاسلام والمسلمین ابراهیم اخوی

⁹ آیت الله جوادی آملی، انتظار بشر از دین، ص 39؛ کشف المراد، تصحیح استاد حسن زاده آملی، ص 346.